

Ženet i Prust: naratološki pristup

VIII semestar

Izborni predmet, 3 boda, nastavnik prof. dr Adrijana Marčetić

Predmetom je obuhvaćen pregled Ženetove teorije pripovedanja, kao i analiza Prustovog romana u kontekstu ovog naratološkog metoda. Prustovom romanu se pristupa iz aspekta naratološke kritike, a posebna pažnja poklanja se pojmovima *pripovedni tekst*, *priča* i *naracija*, aspektima pripovedanja (*glas*, *vreme* i *način*) i najvažnijim narativnim figurama. Analiza *Traganja za izgubljenim vremenom* sprovodi se s posebnim naglaskom na aspektu vremena naracije.

Kurs je namenjen studentima Opšte književnosti i teorije književnosti, ali ga mogu upisati i studenti drugih grupa Filološkog fakulteta. Ispit se polaže pismeno, u formi testa.

Struktura bodova: pohađanje nastave i aktivnost na času 20 bodova, ispit 80 bodova.

Preporučena literatura

1. M. Prust, *U traganju za izgubljenim vremenom* (prvi i poslednji tom, *Kombre* i *Nađeno vreme*), prevod Ž- Živojnović, Beograd, 1983. ili kasnije izdanje.
2. Ž. Ženet, „Tipovi fokalizacije i njihova postojanost“, „Republika“, br. 9, 1983.
3. A. Marčetić, *Figure pripovedanja*, Beograd, 2003. ili kasnije izdanje.
4. Dž. P. Hjuston, „Vremenski obrasci u *Traganju za izgubljenim vremenom*“, „Reč“, Beograd, juli-avgust, 1996.
5. Dž. Prins, *Naratološki rečnik*, JP *Službeni glasnik*, Beograd, 2011.

Primer testa

1. Poredajte događaje predočene u sledećem odlomku po hronološkom redosledu. Koje temporalne figure ovde zapažate? Navedite nekoliko primera.

Nisam se više čudio što je Albertina tu i što će sutra izaći sa mnom ili pod Andreinom zaštitom. Te navike zajedničkog života, te osnovne crte koje su omeđavale moj život i među koje nije mogao prodreti niko osim Albertine, a isto tako (u budućem, meni još nepoznatom nacrtu mog kasnijeg života, kao na planu što ga arhitekta nacrtala za

spomenike koji će se podići tek mnogo kasnije) i one daleke linije, uporedne sa ovima, ali prostranije, kojima se nagoveštavao u meni, kao osamljen pustinjakov san, pomalo krut i jednoličan obrazac mojih budućih ljubavi, te crte bile su povučene u stvari one noći u Balbeku kad sam, pošto mi je Albertina u malom vozu otkrila ko ju je odgajio, poželeo da je po svaku cenu otrgnem od izvesnih uticaja i sprečim da bude nekoliko dana bez moga prisustva.

2. Analizirajte sledeći odlomak sa stanovišta narativne perspektive (fokalizacije). Kakva je vrsta pripovedanja u navedenom primeru? Koje narativne figure ovde zapažate? U nekoliko rečenica kažite šta je specifično u ovakvom pripovedanju.

Bergot je pojeo nekoliko krompira, izašao iz kuće i otišao na izložbu. Već na prvim stepenicama kojima je imao da se popne uhvatila ga je vrtoglavica. Prošao je ispred više slika sa utiskom hladnoće i izlišnosti jedne tako izveštačene umetnosti, koja ne vredi ni koliko promaja i sunce u nekoj venecijanskoj palati ili u kakvoj običnoj kući na morskoj obali. Najzad je stao pred toga Ver Mera [...] Vrtoglavica mu se pojačavala; upirao je pogled, kao dete u žutog leptira kojeg hoće da uhvati, u dragocenu malu površinu zida. „Ovako je trebalo da pišem“, mislio je u sebi. „Moje poslednje knjige suviše su hladne...“ [...] Međutim, nije mu promakla ozbiljnost njegove vrtoglavice. Na nekakvim nebeskim terazijama ukazao mu se, na jednom tasu, njegov život, dok je na drugome bila mala površina zida tako lepo naslikana u žutom. Osećao je da je nepromišljeno dao ono prvo za ovo drugo. „Ipak ne bih voleo“, pomislio je u sebi, „da za večernje novine budem zanimljivost sa ove izložbe.“ [...] Ali srušio se na jedan okrugao divan; i odjednom je prestao misliti da mu je život u pitanju, pa je vrativši se optimizmu, pomislio u sebi: „To je samo tegoba u stomaku, od tih krompira koji su bili nedovoljno skuvani, nije to ništa.“ Još jedan udar ga je oborio, skotrljao se s divana na pod i pritrčali su svi posetioci i čuvari. Bio je mrtav. Mrtav zauvek? Ko to može reći? Doduše, spiritistički eksperimenti, kaogod ni verske dogme, ne pružaju dokaza da duša nadživi telo. Jedino se može reći da u našem životu sve biva kao da u nj stupamo s teretom obaveza primljenih u nekom ranijem životu...